Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto
Hallitussihteeri Outi Äyräs-Blumberg

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Asia: K 15/2019 vp Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomus 2018

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNALLE

Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomuksesta 2018 keskittyen kiinnittämään huomiota teemaan:

- Sellaisten terveystietojen välittäminen poliisille, jotka voivat liittyä hengen tai terveyden uhkaan

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää nykytilassa ensi sijassa tärkeänä sitä, että voimassa olevia lain säännöksiä, kuten potilaslain13 §:n 4 momentin mukaista ilmoitusoikeutta sovellettaisiin käytännössä mahdollisimman tehokkaasti, kun on kyse henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arvioimiseksi poliisille ilmoitettavista välttämättömistä tiedoista. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että on alueellisia eroja sen suhteen, miten terveydenhuollon ammattihenkilöt osaavat soveltaa laissa säädettyä oikeutta ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvasta vaarasta. Tämän takia on ensisijaisen tärkeää, että terveydenhuoltoon annetaan asiaa koskevaa ohjeistusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö ovat tehneet tiivistä yhteistyötä, jolla on rakennettu nykysääntelyyn perustuvaa yhteistä käsitystä, kuinka tietojen luovuttamista voitaisiin parantaa.

Aikaisemman yhteistyön jatkumona ja sitä täydentäen sosiaali- ja terveysministeriö on kuluvan vuoden aikana yhdessä sisäministeriön, Suomen Lääkäriliiton, valtion mielisairaaloiden, Suomen psykiatriayhdistyksen ja Suomen Lääkäriliiton kanssa valmistelleet kansallista opasta terveydenhuollolle ”OHJE TERVEYDENHUOLLON JA POLIISIN VÄLISEEN TIEDONVAIHTOON.” Ohjeen tarkoituksena on antaa ohjeita terveydenhuollon ammattihenkilön velvollisuudesta ja oikeudesta luovuttaa potilasta koskevia salassa pidettäviä tietoja poliisille. Ohjeessa käydään läpi terveydenhuollon tiedon luovuttamiseen liittyviä voimassa olevia säädöksiä sekä esimerkkitilanteita. Ohje on parhaillaan sosiaali- ja terveysministeriössä viimeisteltävänä, jonka jälkeen se julkaistaan ja ohjataan asianomaisten tahojen käyttöön.

Ohjeen laatimisen yhteydessä sekä sosiaali- ja terveysministeriö että sisäministeriö ovat kartoittaneet mahdollisia säädösmuutostarpeita, joilla voitaisiin tietojen luovuttamista edelleen parantaa pitäen kuitenkin huolta kansalaisten perusoikeuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriön lainsäädännön alalla mahdolliset säädösmuutostarpeet voitaisiin toteuttaa toimialan lainsäädäntöön tehtävien tiedonhallintaa ja tietosuojaa koskevien säädösmuutosten yhteydessä. Säädösmuutokset edellyttävät kuitenkin myös sisäministeriön hallinnonalaan tehtäviä lainsäädäntömuutoksia. Lisäksi ennen säädösmuutosten tekemistä tulee seurata ja arviota, miten terveydenhuollolle annettava ohje edistää poliisille tehtävien ilmoitusten määrää ja laatua.

Sosiaali- ja terveysministeriö on aiemmissa lausunnoissaan tuonut esille, että sillä ei ole tietoa poliisille annettujen ilmoitusten määrästä.

Terveydenhuollon ammattihenkilön on kirjattava potilastiedot potilasasiakirja-asetuksen (sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009) säätämällä tavalla. Potilaslain 13 §:n 4 momentin mukaista ilmoitusta ei kirjata, koska sen kirjaamisesta ei ole säädetty. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole mahdollista antaa tilastotietoa kansallisella tasolla siitä, kuinka paljon ilmoituksia on terveydenhuollosta tehty poliisille.

Sen sijaan poliisilla pitäisi edellä mainittujen ilmoitusten lakisääteisenä vastaanottajana ja EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä parhaimmat edellytykset tilastoida ilmoitukset ja niiden perusteella ryhtyä yhdessä eri ministeriöiden kanssa tarvittaviin toimenpiteisiin.

Edellä mainittujen nykysääntelyn reunaehtojen sekä ohjeistuksen antamisen pohjalta ministeriöt jatkavat parhaillaan yhteistyötä ohjeistuksen laatimisen sekä tulevan säädösvalmistelun kannalta tarpeellisten tietojen keräämisessä sekä arvioinnissa.

Hallitussihteeri Outi Äyräs-Blumberg

JAKELU Eduskunnan hallintovaliokunta